

Inverbindingsteam Rijk van Nijmegen

Werkwijze en casuïstiek

Coleta van Dam & het IVT, april 2026

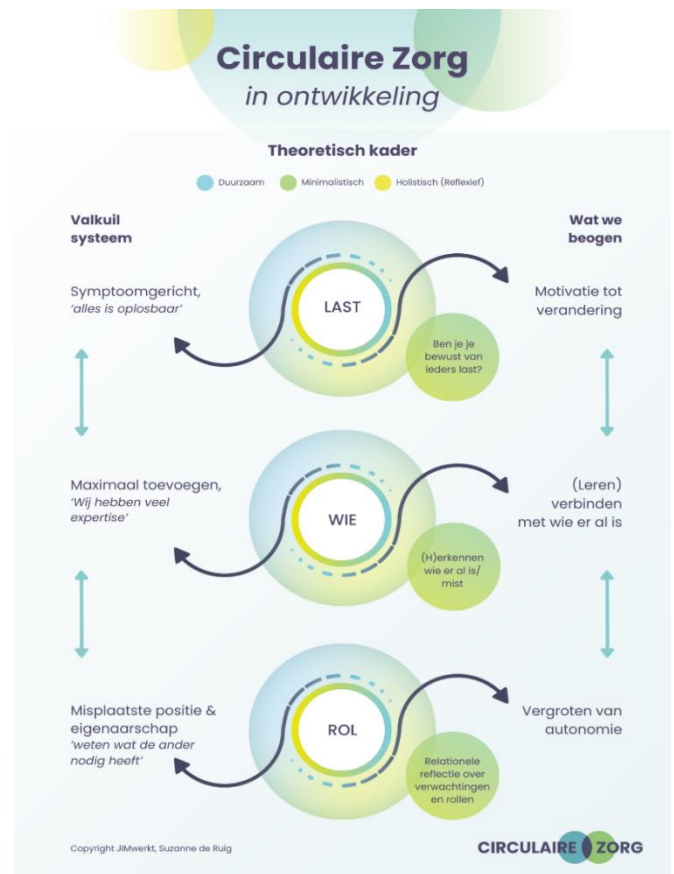
Wat is het Inverbindingsteam (IVT)?

Het Inverbindingsteam (IVT) is voor jeugdigen tussen 12-18 jaar en hun gezin waarbij sprake is van complexe problematiek, al veel hulpverlening is ingezet (geweest) die niet tot een blijvende oplossing heeft geleid en waarbij een uithuisplaatsing dreigt. Het IVT is een samenwerkingsverband tussen Entrealindhout, Pluryn en Karakter en biedt intensieve, ambulante systemische behandeling aan gezinnen in het Rijk van Nijmegen. Daarbij wordt JIM (Jouw Ingebrachte Mentor) als middel ingezet. Het vinden en inzetten van een JIM is geen doel. Ook zonder een JIM kan een behandeling bij IVT succesvol zijn, maar een JIM kan de systemische behandeling van het gezin wel versterken.

Het team bestaat uit 6 medewerkers (systeemtherapeuten, GZ-psychologen en jeugdzorgwerkers) en heeft gezamenlijk zo'n 25 gezinnen in behandeling. De gemiddelde behandelduur is ongeveer een jaar. Een gezin wordt via lokale wijkteams of jeugdbescherming doorverwezen naar IVT. IVT biedt hoogspecialistische zorg aan gezinnen waarbij al heel veel is ingezet en geprobeerd qua hulp (stapeling van zorg) en waar de motivatie voor hulp vanuit het gezin zelf, soms ver te zoeken is. Doordat een uithuisplaatsing dreigt, wordt het IVT door lokale teams vaak als laatste 'redmiddel' ingezet.

Uitgangspunten werkwijze IVT

Het IVT-team werkt volgens de principes van circulaire zorg. Er wordt ingezet op duurzame verandering in plaats van klacht- en symptoomgerichte behandeling. Binnen IVT staan drie pijlers centraal: **Motivatie tot verandering** (in plaats van symptoomgericht werken waarbij vaak de illusie wordt gewekt dat alles oplosbaar is), **(Leren) verbinden met wie er al is** (in plaats van wij hebben de expertise) en **Vergroten van de autonomie** (in plaats van rollen en eigenaarschap overnemen). Door bij complexe problematiek in te steken op de last die de jongere en zijn gezin zelf ervaren (en niet wat door anderen als probleem wordt gezien), wie er voor hen is om hen daarin bij te staan (zowel voor ouders als jongeren) en het eigenaarschap bij hen zelf te laten, vergroot je de motivatie tot verandering, kunnen gezinnen weer de verbinding met elkaar en anderen aangaan, en vergroot je hun autonomie en zelfredzaamheid. In de systemische inzet van IVT staat herstel van verbindingen en onderlinge relaties, en gezonde communicatie centraal. De JIM is onderdeel van dit proces en kan dit versterken.

Doordat een JIM naast jongeren gaat staan, ervaart deze meer autonomie (er wordt naar hem geluisterd), waardoor jongeren zelfredzamer worden, meer verbinding ervaren en leren vertrouwen op anderen en zichzelf, waardoor een verstoorde of gestagneerde identiteitsontwikkeling weer op gang wordt gebracht.

Werkwijze IVT in de praktijk: twee casusbeschrijvingen

IVT steekt in op duurzame veranderingen binnen het gezin, zodat zij zelfstandig weer verder kunnen. De inzet van JIM in de systemische behandeling is geen doel op zich, maar kan een versterkend middel zijn om veranderingen op gang te brengen en duurzaam resultaat te behalen. IVT richt zich op het voorkomen van uithuisplaatsing, afname van zorgconsumptie bij afsluiting van een traject en het voorkomen van terugval in zorg. Om te illustreren hoe behandeling bij IVT eruit ziet en wat mogelijk werkzame factoren zijn, hebben we twee afgeronde cases beschreven. Hierin komt naar voren hoe de werkwijze van IVT in de praktijk gestalte krijgt, welke rol de JIM in dit proces speelt, en wat in deze cases werkzame factoren zijn geweest. De casusbeschrijvingen zijn door de betreffende jongeren en hun ouders gelezen en aangevuld waar nodig. Eveneens hebben zij toestemming gegeven om hun verhaal op deze wijze op te schrijven en te delen.

Casus Fleur

Fleur wordt in oktober 2023 op 17-jarige leeftijd aangemeld bij IVT. Fleur woont op dat moment samen met haar moeder en broertje Tom van 15 jaar, vader woont tijdelijk elders. Fleur heeft ASS-problematiek en een eetstoornis. Ouders zitten niet op één lijn over hoe zij met de problematiek van Fleur omgaan. Moeder is vaak begripvol, vader begrijpt niet altijd goed wat Fleur nodig heeft en daardoor botsen zij enorm. De relatie tussen vader en Fleur is inmiddels ernstig verstoord en Fleur wil geen contact met vader. Ouders zitten in relatietherapie en weten nog niet of zij bij elkaar willen blijven. Op het moment dat het gezin aangemeld wordt voor IVT zijn er 13 hulpverleners bij dit gezin betrokken waaronder: school, huisarts, GGZ-organisatie, diëtist, kliniek voor eetproblemen, relatietherapie voor ouders, traumabehandeling, fysiotherapie. De inzet van de hulpverlening heeft nog niet geleid tot afname van de eetproblematiek van Fleur en de relatie tussen vader en dochter is nog steeds ernstig verstoord. De hulpverlener van de GGZ-organisatie die Fleur intensieve thuisbehandeling biedt, heeft vader dringend geadviseerd om tijdelijk, een jaar, elders te gaan wonen, zodat thuis de rust weder kan keren. Ook heeft de GGZ-organisatie aangegeven niet verder te kunnen omdat er teveel systemische problematiek is die eerst behandeld moet worden. Vader woont nu sinds enkele maanden elders en zal over ruim een half jaar terugkomen in het gezin. Omdat Fleur niet met vader in één huis kan zijn, zou dat betekenen dat zij elders moet gaan wonen als vader terugkomt. Vanwege de combinatie van deze dreigende uithuisplaatsing van Fleur en de systemische problematiek, wordt het gezin door het wijkteam aangemeld bij IVT.

Startfase IVT en introductie JIM

In dit gezin zijn de IVT-behandelaren gestart met gesprekken met ouders. In die gesprekken voerde de relatieproblematiek tussen ouders de boventoon. Het lukte de IVT-behandelaren niet om het gesprek met ouders te voeren over de problematiek van Fleur. Voor de relatieproblematiek waren ouders al in relatietherapie, dus was het niet passend om dit te herhalen in de IVT-behandeling. Na drie gesprekken met ouders besloten de IVT-behandelaren met Fleur in gesprek te gaan. Daarin werd duidelijk dat Fleur erg veel last had van de spanning die zij tussen ouders voelde omdat zij geen duidelijke keuze maakten of zij wel of niet bij elkaar wilden blijven. Daardoor had Fleur veel zorgen over hoe het verder moest

als vader weer terug naar huis zou komen, waar moest zij dan heen? Deze onduidelijkheid had negatieve impact op de eetproblemen van Fleur.

In het eerste gesprek met Fleur is gesproken over wie Fleur kon helpen bij haar problemen, een mogelijke JIM. Fleur had heel veel hulpverleners om zich heen, had weinig contact met andere mensen, de hulpverlening slokte al haar vrije tijd op. Zij vond het moeilijk om een JIM te kiezen. Als ze iemand uit haar familie zou kiezen was ze bang dat deze mogelijk loyaal naar haar moeder zou zijn, in plaats van naar haar. Fleur had heel goed contact met één van haar psychologen. Deze was heel belangrijk voor haar, daar luisterde ze blindelings naar, dat was haar sparringpartner. Tijdens één van de eerste gesprekken met Fleur over wie er voor haar kon zijn, buiten alle professionals om, viel deze psycholoog onverwachts uit. Dat gaf heel veel stress en onrust bij Fleur, wie kon nu deze belangrijke plek van haar psycholoog overnemen? Fleur wilde graag dat de IVT-behandelaren deze rol over zouden nemen, zij wilde graag op hen leunen. De IVT-behandelaren hebben duidelijk gemaakt dat zij die rol niet gingen vervullen, en steeds bewust aangestuurd op het vinden van een JIM: “Wat maakt dat jij zoveel vertrouwen hebt in jouw psycholoog, en wie in jouw omgeving kan deze rol op zich nemen?”. Fleur had al snel iemand in gedachten. Een sportbegeleider van de sportschool die haar enkele keren had kunnen kalmeren in een lastige situatie. Echter, hij was inmiddels zelf ook hulpverlener geworden: hij was een eigen fysiotherapie-praktijk gestart en Fleur liep inmiddels ook stage in zijn praktijk. Hoewel de IVT-behandelaren aanvankelijk wat aarzelingen hadden bij deze JIM, omdat hij ook hulpverlener was én haar stagebegeleider, en ze voor Fleur graag iemand wilden die geen professional was, zijn ze er uiteindelijk wel mee akkoord gegaan omdat Fleur veel vertrouwen had in deze JIM.

Rol van de JIM in dit traject

Ter voorbereiding hebben de IVT-behandelaren een gesprek gehad met de JIM en een gesprek met de JIM en Fleur samen. Ook de ouders hebben met de JIM gesproken, zonder Fleur. De JIM en Fleur hadden hele duidelijke afspraken gemaakt wanneer de JIM welke rol had: stagebegeleider, fysiotherapeut of JIM. Onder stagetijd werd bijvoorbeeld niet over de thuissituatie gepraat. Die duidelijke afspraken waren heel helpend voor Fleur. De JIM nam ook contact op met de IVT-behandelaren als hij vastliep. Daarnaast zorgde de JIM ook goed voor zichzelf: hij had zelf ook een JIM gevonden. Iemand die er voor hem was, waar hij terecht kon als hij vastliep. Er werd wel met Fleur afgestemd wat hij wel of niet met zijn eigen JIM kon delen.

De JIM heeft erg geholpen bij het in kaart brengen van alle hulpverleners, waar ze voor zijn, wie welke positie heeft en of dat ook minder kan. De JIM heeft op sommige momenten het besluit genomen om met bepaalde hulpverleners te stoppen. Dat vond Fleur spannend, maar ze had veel vertrouwen in de JIM. De JIM heeft meer mandaat dan de IVT-behandelaren. Als zij ditzelfde aan Fleur hadden voorgesteld, was ze gestopt met IVT, maar de JIM kon dit wel zeggen. Hulpverleners kijken vanuit hun functie wat goed is voor Fleur, terwijl de JIM haar als persoon beter snapt. De JIM stimuleert haar autonomie, dat maakt ook het gevaar minder dat zij weer afhankelijk wordt van hem. Hij ziet dat zij deze neiging heeft, maar weet ook dat zij zelf heel goed weet wat ze wil, maar het spannend vindt om een keuze te maken. De IVT-behandelaren hebben de JIM begeleid om Fleur te stimuleren haar eigen keuzes te maken. Ouders waren ook blij met de JIM, ze zagen dat het goed was voor Fleur. Ze hebben minder strijd met Fleur en ze zien dat Fleur haar eigen keuzes maakt, ze hebben meer vertrouwen in haar gekregen.

Afsluiting IVT-traject

Een jaar na de start wordt de IVT-behandeling afgesloten, IVT is overbodig geworden. Fleur kan haar eigen keuzes maken en de JIM heeft positie gekregen. De uithuisplaatsing is afgewend, ouders zijn definitief uit elkaar, Fleur woont bij moeder, haar welzijn is verbeterd en de zorgconsumptie is

teruggebracht van dertien hulpverleners naar twee. Ze heeft haar eetprobleem redelijk onder controle en heeft daar inmiddels zelf, zonder hulp van de JIM of haar ouders, passende begeleiding bij gevonden. De JIM zal, op haar verzoek, wel weer actief worden betrokken bij deze begeleiding. De IVT-behandelaren zijn niet bang dat zij weer afhankelijk wordt van de hulpverlening, ze weet nu wat ze zelf wil en nodig heeft, ze heeft veel meer zelfvertrouwen gekregen. Daarnaast wil ze ook haar leven terug, ze wil school en sociale contacten oppakken. De JIM is er nog steeds om haar te ondersteunen en stimuleren in haar eigen keuzes en autonomie. Ze is er nog niet, dit is een voortdurend proces. De relatie tussen Fleur en haar vader is nog niet hersteld, maar er is wel beweging. De afwijzing naar vader is minder geworden. Er is een soort van contact, in die zin dat vader wel geïnformeerd mag worden over de hulpverlening. Eerder was er heel veel boosheid onderling. Maar ook vader staat nu minder op zijn strepen en is milder dat de relatie nog niet zo is hersteld als hij had gehoopt en verwacht. Vader staat achter de keuzes die Fleur heeft gemaakt. Voorheen was er stilstand in de relatie tussen vader en Fleur, en nu is er een langzame maar gestage vooruitgang. Zo is zeer recent door de JIM voorgesteld dat vader, Fleur en de JIM elkaar met Kerst zullen ontmoeten. Zo'n voorstel was eerder niet mogelijk geweest, en zeker niet als de IVT-behandelaren dit hadden voorgesteld.

Systemisch is in dit gezin nog niet alles helemaal opgelost en hersteld, maar het is wel in ontwikkeling. Ouders kunnen beter met elkaar overweg nu ze uit elkaar zijn. Contact tussen moeder en dochter is goed en tussen vader en zoon ook, andersom is dat nog niet het geval, maar er worden stappen gezet om het contact te herstellen. Tussen moeder en zoon is er weer contact en is het proces tot contactherstel in gang gezet. Tussen vader en Fleur zijn ook eerste voorzichtige stappen gezet. Het gezin kan altijd nog weer bij IVT terecht, IVT blijft beschikbaar, ook voor de JIM als er vragen zijn.

Drie pijlers IVT in dit traject

Hoe komen de drie pijlers van IVT (Motivatie tot verandering, (Leren) verbinden met wie er al is, Vergroten van de autonomie) terug in het traject dat Fleur heeft doorlopen? Bij Fleur was er motivatie om de situatie te veranderen. Zij had veel spanning over wat er zou gebeuren als vader terug zou komen, waar moest zij dan heen? Daarnaast kreeg zij gaandeweg het IVT-traject toenemend last van alle afspraken met hulpverleners, er was maar heel weinig tijd voor andere dingen. Zij zag dat haar klasgenoten leuke dingen deden en zij zat altijd maar met de hulpverlening. Zij wilde de regie over haar leven terug. In het begin van het traject was dit nog niet zo duidelijk voor Fleur. Maar gaandeweg werd haar steeds duidelijker dat er veel voor haar werd bepaald en dat zij erg afhankelijk was geworden van de hulpverlening. De hulpverlening wist wat goed voor haar was, en ze was haar autonomie helemaal kwijtgeraakt, ze wist niet meer wat ze nou eigenlijk zelf wilde. Haar JIM heeft haar hier heel erg in ondersteund. Die heeft samen met haar gekeken welke hulp ze nu echt nodig had, waar ze iets aan had, en welke hulpverlening ze niet meer nodig had en ze dus mee moest stoppen. Dat vond ze heel spannend, maar het is wel gelukt, ze had veel vertrouwen in de JIM. Deze heeft haar geholpen om weer vertrouwen te krijgen dat ze het ook zonder hulpverlening kan en om zelf te beslissen wat zij nodig heeft in plaats dat haar ouders of de hulpverlening dat voor haar bedachten.

Sleutelmomenten en werkzame factoren in dit traject

In het traject zijn een aantal belangrijke momenten geweest die volgens de IVT-behandelaren en Fleur hebben bijgedragen aan het succes.

Duidelijke positie IVT-behandelaren. De IVT-behandelaren hebben vanaf het begin duidelijk positie ingenomen: de relatieproblemen van ouders horen bij de relatietherapeut en wij nemen niet de rol van de psycholoog van Fleur over. Zij wilden niet nummer 14 in het rijtje hulpverleners worden. Ze hebben veel met elkaar afgestemd om te voorkomen dat ze ook in dit systeem werden ingezogen, net als de

andere hulpverleners. Het was spannend en voelde af en toe als risico nemen om zo stellig te zijn naar ouders en Fleur.

Positie en ruimte geven aan de JIM. De IVT-behandelaren wilden dat er in dit systeem van hulpverleners ruimte werd gemaakt voor een JIM. Zij hebben dat steeds duidelijk gecommuniceerd aan Fleur: jij wil dit van ons, maar wie in jouw omgeving kan jou daar ook bij helpen? Wat kan de JIM hierin voor jou doen? Zij hebben steeds consequent terugverwezen naar de JIM. Fleur geeft aan dat het haar enorm heeft geholpen dat de IVT-behandelaren zo stellig waren over de zoektocht naar een JIM.

Akkoord gegaan met deze JIM. Ondanks aarzelingen omdat deze persoon ook hulpverlener was, zijn de IVT-behandelaren toch akkoord gegaan met deze JIM. De belangrijkste reden was omdat deze vanuit haarzelf kwam, hier had ze vertrouwen in. Als de IVT-behandelaren hadden vastgehouden aan de eis dat het geen hulpverlener mocht zijn, dan had Fleur gedwongen moeten zoeken naar iemand anders, en naar die persoon had ze dan mogelijk niet geluisterd. Dat zij zelf haar JIM mocht kiezen was heel belangrijk voor haar, zo gaf Fleur aan, juist omdat er al zoveel voor haar werd bepaald. Ook de ondersteuning die de IVT-behandelaren vervolgens boden in het vragen aan de JIM of hij haar JIM wilde zijn (“Hoe doe je dat nou eigenlijk, iemand vragen om JIM te zijn?”) was volgens Fleur heel belangrijk.

Contact tussen Fleur en vader niet geforceerd. Fleur was heel duidelijk dat ze geen contact met vader wilde. In de voorgaande hulpverlening werd er toch erg aangedrongen op contact, en ook vader drong aan op contact. De IVT-behandelaren zijn in de wens van Fleur meegegaan en hebben contact met vader niet afgedwongen. Fleur geeft aan dat ze het heel fijn vond dat er door de IVT-behandelaren naar haar geluisterd werd op dit punt en dat zij daarin het tempo zelf mocht bepalen. De JIM heeft vervolgens wel wat kunnen betekenen in de relatie met vader. Hij heeft het kunnen normaliseren, bijvoorbeeld dat vader ook wel geïnformeerd moet worden over de hulpverlening (vond Fleur in 1^e instantie niet goed), omdat vaders dat ook gewoon willen. En onlangs het voorstel van de JIM voor een eerste contactmoment tussen vader en Fleur met Kerst.

Eigen regie. Fleur geeft aan dat zij door de IVT-behandeling en de JIM, eigen regie heeft gekregen over de hulpverlening. IVT en de JIM hebben haar ondersteund in het maken van keuzes voor zichzelf in plaats van dat anderen keuzes gingen maken voor haar. Zij heeft dat als een heel belangrijk en waardevol aspect van IVT ervaren.

Er zijn ook enkele sleutelmomenten geweest waar de IVT-behandelaren geen invloed op hebben gehad, maar die in het traject wel positief hebben uitgekapt. Het **onverwachts uitvallen van de psycholoog**, vrij snel nadat IVT in het gezin kwam, was achteraf gezien een belangrijke gebeurtenis. Omdat de IVT-behandelaren de rol van de psycholoog niet over wilden nemen, maar steeds terugverwezen naar de JIM, heeft Fleur uiteindelijk steeds meer steun gezocht bij de JIM. Als de psycholoog niet voortijdig uitgevallen was, dan waren de IVT-behandelaren wel het gesprek aangegaan met de psycholoog over zijn rol in de hulpverlening aan Fleur omdat de afhankelijkheid van Fleur van de psycholoog te groot was. Doordat de **ouders uiteindelijk besloten om uit elkaar te gaan** kwam er rust en duidelijkheid, vooral toen moeder een eigen woning vond. Daardoor kon Fleur bij moeder blijven wonen. Fleur geeft zelf ook aan dat dit een heel belangrijk sleutelmoment is geweest. Haar broertje is bij vader gaan wonen.

Casus Vincent

Vincent is 15 jaar als hij in oktober 2023 via het wijkteam wordt aangemeld bij het InVerbindingsteam (IVT). Thuis woont hij alleen met zijn moeder. Hij heeft een oudere zus die bij vader woont en waar hij nauwelijks nog contact mee heeft. De ouders van Vincent zijn al langere tijd gescheiden. Zijn zus woont bij vader, Vincent bij moeder. Tussen ouders is weinig contact en er is hierdoor geen gezamenlijke opvoedlijn. Door een incident met zijn stiefmoeder is het contact tussen Vincent en vader vrijwel verbroken. Er zijn grote zorgen over Vincent. Vincent spijbelt, blowt, hangt op straat en zijn dag- en nachtritme is omgedraaid. Hij trekt op met een groep waar sprake lijkt te zijn van geweld, wapens en drugs. Op school is hij betrokken geweest bij een diefstal; daarna voelde hij zich bedreigd en durfde hij eigenlijk niet meer naar school. Tegelijkertijd zijn sommige leerlingen bang voor Vincent. Er is contact tussen school en het wijkteam over de situatie van Vincent. Voor de start van het IVT is er al veel hulpverlening geweest, zoals psychomotorische therapie (PMT), een boks programma, ondersteuning vanuit MEE, betrokkenheid vanuit leerplicht en andere hulpverleners rondom school. Vincent heeft moeite met leren en volgt praktijkonderwijs. Ondanks alle inzet nemen de zorgen rondom Vincent niet af: hij blijft weg van school, zoekt grenzen op, en de spanningen lopen thuis verder op. Moeder is tegen de tijd van de aanmelding bij het IVT ten einde raad. Ze heeft het gevoel dat ze geen grip meer heeft op Vincent, is af en toe bang voor hem, voor zijn boosheid, en overweegt hem uit huis te laten plaatsen. Vanuit het wijkteam wordt het IVT ingeschakeld om met het hele systeem en de JIM aanpak te kijken wat er nodig is.

Startfase IVT en introductie JIM

Het eerste gesprek vond plaats met beide ouders. Beiden gaven aan dat zij het belangrijk vonden dat het beter zou gaan met Vincent, maar ze wilden niet samen aan dit traject deelnemen. Vader wilde wel op de hoogte blijven en was beschikbaar voor vragen, maar bleef verder op afstand. Het traject richtte zich daardoor vooral op moeder en Vincent, met vader op de achtergrond. Vincent gaf aan vooral last te hebben van het “gezeur” van zijn moeder. De voornaamste zorg vanuit moeder was dat zij niet wist waar en met wie hij buitenshuis was. Daarom had moeder haar zoon bijvoorbeeld huisarrest gegeven (waar hij naar luisterde) en mocht hij in de tuin beperkt blowen. Moeder had vooral last van de oordelen uit haar omgeving. Ze voelde zich niet voldoende gehoord en gezien door haar familie? Hierdoor had zij geen vertrouwen meer in haar eigen handelen. Het gevolg was dat ze beslissingen en keuzes bij anderen legde met het idee dat anderen het beter zouden weten en een betere inschatting konden maken voor wat nodig was voor Vincent.

Voordat de IVT-behandelaren de JIM-vraag aan Vincent konden stellen kwam Vincent zelf al met twee namen. De wijkteammedewerker had dit al voorbereid met Vincent. Vincent had de twee beoogde JIM's ook al zelf benaderd. Het IVT kon daardoor meteen contact leggen met de JIM's. Eén JIM was de man van de zus van moeder, de andere JIM was een neef van moeder. De zwager-JIM was een man met sterke overtuigingen over hoe het met Vincent en in het gezin zou moeten gaan. Hij had duidelijke oordelen over vader en over de manier waarop moeder opvoedde. Vincent had hem onder andere gekozen omdat hij bij een incident tussen hem en zijn moeder direct was gekomen en met Vincent had gepraat waardoor hij zich gehoord voelde.

Beide JIM's en Vincent hebben vervolgens afgestemd wie de 'hoofd-JIM' zou worden en wie meer op de achtergrond zou blijven. De 'zwager-JIM' werd de 'hoofd-JIM' en zou de contacten met de school en het IVT hebben en de 'neef-JIM' zou kijken naar stage mogelijkheden. Moeder ging akkoord met deze JIM keuze van haar zoon, hoewel ze ook aangaf dat ze de mening van de 'zwager-JIM' over hoe zij haar zoon opvoedt, moeilijk vond. Ze hoopte dat Vincent wel naar deze JIM zou gaan luisteren. Ook de JIM had het idee dat Vincent wel naar hem ging luisteren.

De kritiek van de 'zwager-JIM' op moeders manier van opvoeden leidde al snel tot spanningen in de relatie tussen moeder en haar zus, en tussen haar zus en haar man. Daarnaast kregen de behandelaren van het IVT weinig tot geen ruimte om echt in contact te komen met deze JIM en samenwerkingsafspraken te maken. De JIM had een duidelijk idee over wat nodig was en zo moest het ook gebeuren. Mede daardoor voelde Vincent zich niet meer gehoord en begrepen door de JIM. Uiteindelijk werden er bepaalde beslissingen door de JIM genomen zonder daar Vincent, moeder en IVT voldoende in mee te nemen. Met als gevolg dat er, bij zowel Vincent als moeder, grenzen werden overschreden en moeder, in samenspraak met Vincent, uiteindelijk heeft aangegeven dat de samenwerking met deze JIM moest stoppen. Ook de JIM zelf gaf aan dat hij ermee wilde stoppen omdat het thuis spanningen gaf en omdat Vincent niet deed wat hij vond dat hij moest doen. De samenwerking met deze JIM is vervolgens na drie weken beëindigd. De neef-JIM is toen alleen verdergegaan. Hij heeft een stage geregeld voor Vincent. Maar ook deze JIM is vrij snel daarna zelf gestopt omdat hij dacht dat zijn rol als JIM teveel tijd en energie zou vragen waar hij gezien zijn eigen gezinssituatie geen ruimte voor voelde. Het IVT heeft nog geprobeerd om met deze JIM te zoeken naar een andere vorm van samenwerking, maar dit is helaas niet gelukt. De door deze JIM geregelde stage is ook vroegtijdig gestopt omdat het vroege opstaan te veel was gevraagd voor Vincent. Hierdoor kreeg Vincent een conflict met de stagebegeleider/medewerkers waarna door moeder besloten is om naar een andere stageplek te gaan zoeken.

De rol van de JIM in dit traject

Nadat beide JIM's gestopt waren, werd de last van moeder vergroot. Moeder kreeg last van het feit dat zij voelde dat niemand anders de zorg voor Vincent van haar over zou nemen. Vervolgens heeft ze besloten om dat te doen wat zij dacht dat goed was voor Vincent. Ze voelde zich gesteund door het IVT die haar hierin aanmoedigden. De manier waarop de zwager-JIM over grenzen ging en oordeelde over haar en vader, hielp haar uiteindelijk om scherper te voelen wat ze zelf wel en niet wilde. Zo legde moeder in eerste instantie veel verantwoordelijkheid bij de JIM neer. Zo liet ze hem bijvoorbeeld met school praten in plaats van dat zij dat zelf deed. Zij deed dat niet omdat ze bang was dat anderen een oordeel over haar hadden. Ze heeft de initiatieven van de JIM ervaren als goed bedoelde bemoeienis en alsof zij alles verkeerd deed.

De IVT-behandelaren ondersteunden moeder om haar eigen mening te vormen, door aan te geven dat zij zelf eigenlijk heel goed wist wat er nodig was. Zij zagen dat moeder vooral ondersteuning nodig had om haar eigen ideeën uit te spreken en vroegen haar wie haar daarin kon ondersteunen en dat ook op de lange termijn zou kunnen blijven doen. Zo kwam er uiteindelijk een goede vriend van moeder in beeld, door wie ze zich gehoord voelde. Moeder was al een tijdje met hem bevriend en is hem steeds meer gaan betrekken in dat wat zij lastig vond.

Gaandeweg het traject is een vriend van Vincent informeel de JIM-rol op gaan pakken. Hij liep ook stage op de plek waar Vincent stage liep. Hij haalde Vincent bijvoorbeeld dagelijks op om samen naar stage te gaan, deed veel voor Vincent en Vincent luisterde ook naar hem. Deze vriend had zelf een lastig verleden en wilde niet dat Vincent hetzelfde zou meemaken. Daarnaast was er de stagebegeleider van de laatste stage, die moeder via via voor Vincent had geregeld. Deze stagebegeleider bood Vincent kansen en onderhield nauw contact met moeder. Hoewel deze mensen geen formeel aangestelde JIM's waren, zijn zij wel alle drie belangrijke steunfiguren geworden voor Vincent en moeder.

Verloop van het IVT-traject

School en dag invulling Vincent. Het traject heeft ruim anderhalf jaar geduurd, tot voorjaar 2025. Vincent was toen inmiddels 17 jaar. In de eerste winter van het traject was er veel onrust rondom school. Er werden meerdere overleggen op school gepland. School maakte zich zorgen en deed een

appél op het IVT door uit te spreken dat er in de thuissituatie dingen moesten veranderen. Vincent kwam wisselend opdagen, sliep lang uit en hing veel op straat. Demotivatie en angst voor school speelden een grote rol, mede doordat hij zich na de diefstal op school bedreigd voelde. Er is zelfs overwogen om hem over te plaatsen naar een andere school maar dat is uiteindelijk niet door gegaan. De IVT-behandelaren zijn samen met moeder regelmatig bij de gesprekken op school aanwezig geweest, waarbij IVT verschillende keren school heeft proberen uit te leggen hoe zij tegen samenwerken en verandering aankijken. Gaandeweg pakte moeder haar regie steeds meer en leerde zij zich in deze gesprekken uit te spreken over wat zij nodig vond voor haar kind. Moeder wilde bijvoorbeeld dat Vincent vrijstelling kreeg van leerplicht, maar daar wilde leerplicht en het sociale wijkteam niet aan meewerken. Moeder heeft aangegeven dat school meer moest kijken naar wat voor Vincent haalbaar was en hoe hij weer in beweging kon komen. Uiteindelijk is school, mede met hulp van het sociaal wijkteam, daarin meegegaan en is samen gekeken hoe Vincent school weer op kon bouwen. Hij kon stage gaan lopen, heeft zijn deelcertificaten behaald en uiteindelijk een startkwalificatie. Een belangrijk kantelpunt was de start van de laatste stageplek die door moeder was geregeld. Daar had hij het naar zijn zin en functioneerde hij goed. De stagebegeleider kende moeder, haalde Vincent soms thuis op en bood structuur. Uiteindelijk is deze stage inmiddels uitgegroeid tot een echte baan en daarmee heeft Vincent nu een duidelijke dag invulling.

Ontwikkeling thuis: minder controle, meer rust. In het begin van het traject zat moeder boven op het gedrag van Vincent. Vanuit haar bezorgdheid controleerde ze veel en reageerde ze sterk op zijn gedrag. Door het IVT werden er vragen gesteld over patronen tussen moeder en zoon en moeder en haar gezinsstelsel. Hierdoor is moeder zelf in gaan zien: waarom doe ik dit eigenlijk? Er is meer bewustwording ontstaan en moeder bleek goed in staat om te reflecteren op haar eigen aandeel. Stap voor stap lukte het haar om meer afstand te nemen van Vincent, niet overal direct bovenop te zitten en sommige dingen los te laten. Naarmate zij meer losliet, ontstond er meer ruimte en ontspanning in de relatie tussen moeder en Vincent. Er was minder ruzie en minder druk op de dagelijkse omgang. Vincent werd juist actiever: hij ging naar zijn stage, was moe van de lange dagen en bracht meer tijd thuis door waardoor ook het contact met de negatieve vriendengroep minder werd. Moeder is gedurende de behandeling meer gaan voelen en geloven in dat haar eigen manier/haar eigen wijze passend was voor wat Vincent nodig had. Ze is losgekomen van haar machteloze gevoel en neemt verantwoordelijkheid voor de dingen die zij wel kan veranderen. Ook in de relatie met haar ex-partner is dat veranderd. Ze heeft haar verwachtingen in deze relatie bijgesteld waardoor teleurstellingen minder werden.

Afsluiting traject

In de laatste fase van het traject was er steeds minder contact met het IVT-team. Moeder geeft Vincent zijn eigen verantwoordelijkheid, ze heeft losgelaten wat de omgeving vindt, en ze heeft meer vertrouwen gekregen in dat zijzelf weet wat voor haar kind het beste is. Vincent is druk met zijn stage en werk en heeft daardoor een duidelijke dag invulling. Hij heeft nog wel contact met die vriendengroep, maar maakt meer bewustere keuzes in wat hij wel en niet meer wil doen met hen. Daardoor zijn de zorgen bij moeder over de vriendengroep ook weg. De relatie tussen Vincent en moeder is verbeterd. IVT geeft aan dat moeder zekerder is geworden over haar ouderschap; deze voert ze op haar eigen wijze uit, passend bij haar en bij Vincent. Ze is meer gaan staan voor waar zij in gelooft.

Drie pijlers IVT in dit traject

Motivatie tot verandering. Bij de start was moeders motivatie vooral gedreven door wanhoop: zij wilde dat Vincent uit huis ging en hoopte dat IVT zijn gedrag 'zou fixen'. In de gesprekken onderzochten de

IVT-behandelaren wat moeder zélf wilde in de relatie met haar zoon en wat zij belangrijk vond als moeder. Door veel vragen te stellen en situaties concreet uit te pluizen, groeide haar bewustzijn van haar eigen rol. Waar ze in het begin dacht dat het gedrag van Vincent te veranderen was, is ze in de loop van het traject meer gaan inzien dat zijzelf invloed heeft op hoe ze om kan gaan met bepaalde situaties. De last van moeder werd groter nadat de JIM's waren gestopt en het IVT de rol van de JIM's niet overnam. Doordat het IVT haar erkende in haar 'eigen wijze' in plaats van te oordelen over haar manier van opvoeden lukte het moeder meer op zichzelf te vertrouwen in plaats van op de ander. Een cruciaal inzicht voor moeder was het besef: *"Ik moet het alleen doen; anderen gaan het niet oplossen."* Niet in de zin van géén steun mogen vragen, maar wel in de uitvoering van en het nemen van beslissingen ten behoeve van haar zoon. Het gevolg was dat ze meer 'schijf' kreeg aan de meningen of adviezen van anderen waardoor ze ook meer is gaan opkomen voor de belangen van Vincent. Zoals het regelen van een beter passende stage voor Vincent. De boosheid en wanhoop van moeder verdween en haar gedrag naar Vincent werd meer steunend waardoor de relatie tussen Vincent en zijn moeder zichtbaar verbeterde en zij beiden meer vertrouwen kregen in elkaar. Deze verbeterde relatie, waar meer balans kwam tussen geven en nemen, heeft mogelijk invloed gehad op het positieve afronden van stage en school.

(Leren) verbinden met wie er al is. Met moeder werd herhaaldelijk de vraag onderzocht: *"Wie is er voor jou? Op wie kun jij terugvallen?"* Of wie kan met jou meedenken en begrijpt jou? Gedurende het traject werd het voor moeder steeds duidelijker dat ze haar gewenste steun niet kon vinden bij haar familie. Er was wel een vriend en een buurvrouw die haar 'eigen wijze' begreep en goed kon luisteren zonder oordeel. Vincent kende een jongen uit het dorp die hem aan zijn stage in de groenvoorziening heeft geholpen en die hem uit bed haalde en meenam. Vincent wilde hem niet als JIM maar in de praktijk was hij wel een soort JIM.

Vergroten van de autonomie. Waar moeder leerde om meer los te laten met steun en aanmoediging van haar omgeving ontstond ruimte voor de autonomie van Vincent. Hij kreeg meer de mogelijkheid om eigen keuzes te maken, met alle consequenties die daar soms bij horen. De stap naar stage en later werk was daarin belangrijk: hij ervaarde dat hij ergens goed in kon zijn, dat hij een plek had waar hij nodig was en waar hij verantwoordelijkheid droeg. Door minder te focussen op het forceren van schoolbezoek als enig doel, en meer op het opbouwen van een passend dagritme en werkervaring, groeide Vincent in zelfstandigheid. Door de toenemende steun van moeder aan Vincent nam zijn autonomie en die van haar toe.

Sluutelmomenten en werkzame factoren in dit traject

Stoppen met de eerste JIM. Het besluit om de samenwerking met de eerste JIM te beëindigen was een belangrijk sluitelmoment. In plaats van te blijven investeren in een constructie die veel spanning opleverde en de oude familiedynamiek activeerde, durfde moeder met ondersteuning van het IVT te erkennen dat de manier van samenwerken met deze JIM niet werkte. Dat maakte de weg vrij om opnieuw te kijken wie en wat er wél helpend was om de positie van moeder te versterken.

Verantwoordelijkheid terugleggen bij moeder. Een tweede sluitelmoment was de keuze van IVT om de verantwoordelijkheid steeds weer terug te leggen bij moeder. In het begin is de neiging groot om als hulpverlening veel over te nemen – richting school, richting netwerk en richting Vincent. Bewust kozen de IVT-behandelaren ervoor om moeder gaandeweg steeds meer zélf aan het stuur te zetten: *"Jij weet wat goed is voor jouw kind, wat vindt jij dat er moet gebeuren?"* Moeder ervaarde: *"Ik moet het*

alleen doen, en ik kán het ook alleen.” Dat gevoel van kracht en eigenaarschap werd door IVT steeds bevestigd en aangemoedigd.

Gesprekken met school. De vele MDO's op school vormden in eerste instantie een belasting voor iedereen. Een belangrijk keerpunt hierin was dat moeder zich, na het vertrek van de JIM's, in deze overleggen steeds meer ging uitspreken over bijvoorbeeld de vraag 'wat is de meerwaarde van een dergelijk overleg en welke rol heeft een leerplicht?'. Moeder heeft uiteindelijk ook een brief opgesteld met daarin de vraag of er een ontheffing van de leerplicht kon worden aangevraagd.

Waar moeder zich in eerste instantie gesteund en gehoord voelde door school, veranderde dit naarmate zij zich steeds meer over haar 'eigen wijze' durfde uit te spreken en hierin werd erkend door IVT. De spanningen in de MDO's liepen hierdoor op en dit had invloed op de samenwerking tussen moeder, IVT en school/leerplicht. Doordat er andere vragen werden gesteld zoals 'wie heeft regie?' en 'wie beslist wat?' ontstond er een meer gelijkwaardige rol en positie van alle partijen.

Nadat moeder voelde dat zij mocht bepalen wat goed was voor Vincent, heeft zij zelf een andere stage voor hem geregeld, waar hij nu nog werkt. De nieuwe buurtteammedewerkster heeft veel met Vincent gepraat over het belang van het halen van een diploma. Zij heeft er mede voor gezorgd dat er een opbouwschema kwam zodat hij weer naar school ging en toch zijn diploma kon halen.

Stage en VCA-certificaat. De start van de stage en het behalen van zijn VCA-certificaat (een certificaat om met gevaarlijke stoffen te mogen werken, benodigd voor zijn stage) zijn duidelijke keerpunten geweest voor Vincent. Het hebben van een concrete plek waar hij naartoe ging, een begeleider die hem kende en betrokken is, en het vooruitzicht op betaald werk, zorgden ervoor dat zijn dagen weer structuur kregen. Hij is moe van de lange dagen op de werkvloer en is hierdoor veel minder op straat.